

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD BANSKÁ BYSTRICA

Naše číslo: KPUBB-2021/499-4/38479/BRE

Vybavuje/kontakt: Mgr. Gabriela Brežňanová, PhD./+421 48 245 58 34

Banská Bystrica, 17.05.2021

ROZHODNUTIE

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, vecne a miestne príslušný orgán štátnej správy na úseku ochrany pamiatkového fondu, podľa § 11 ods. 1 a § 9 ods. 5 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“), v spojitosti s § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov vydáva toto

rozhodnutie

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica (ďalej len „KPÚ Banská Bystrica“) podľa § 35 ods. 7 a v spojitosti s § 36 ods. 3 a § 39 ods. 1 pamiatkového zákona

rozhodol

o nevyhnutnosti vykonať pamiatkový výskum, záchranný archeologický výskum, podľa § 35 ods. 2 písm.

c) a ods. 4 písm. a) a b) pamiatkového zákona zameraný na záchranu archeologických nálezov a archeologických kontextov na území stavby „Rekonštrukcia a obnova mostov na cestách III. triedy BBSK, oblasť juh. 204-00 Most ev. č. 2610-12, C III/2610 v km 12,687 – Čeláre“, parc. č. KN-E 933/1, 933/2, 894/630, 924/1, 925/1, 925/2, 927/1, 934/2, 1049/1, 1049/2, k. ú. Čeláre (okres Veľký Krtíš), osobou s osobitnou odbornou spôsobilosťou na vykonávanie archeologických výskumov (ďalej len „oprávnená osoba“) a

na jeho vykonanie určuje nasledujúce **podmienky**:

- a) **druh výskumu**: archeologický záchranný
- b) **miesto a rozsah vykonávaného výskumu**: na území stavby „Rekonštrukcia a obnova mostov na cestách III. triedy BBSK, oblasť juh. 204-00 Most ev. č. 2610-12, C III/2610 v km 12,687 – Čeláre“, parc. č. KN-E 933/1, 933/2, 894/630, 924/1, 925/1, 925/2, 927/1, 934/2, 1049/1, 1049/2, k. ú. Čeláre, okres Veľký Krtíš
- c) **spôsob vykonávania výskumu**: Archeologický výskum bude vykonaný nasledovne:
  1. Pred začatím stavebných prác zisťovacia sonda v bezprostrednom blízkosti rekonštruovaného telesa mosta za účelom overenia výskytu pozostatkov drevených premostení Glabušovského potoka, prípadne kamenného mosta z 2. polovice 19. storočia. Poloha sondy bude určená na vstupnej komisii na archeologickom výskume.
  2. Povrchová prospekcia stavebnej plochy, na ktorej je plánovaný stavebný objekt *SO 121-00 Obchádzková komunikácia pre rekonštrukciu mosta ev. č. 2610-12 Čeláre-Kirť* (zber archeologických nálezov, výskum detektorom kovov). Poloha výskytu (výlučne) archeologických nálezov zistených výskumom detektorom kovov bude (minimálne) GPS zameraná a prenesená do plánu archeologického výskumu.

3. Sledovanie zemných prác súvisiacich so skrývkou ornice pri výstavbe stavebného objektu *SO 121-00 Obchádzková komunikácia pre rekonštrukciu mosta ev. č. 2610-12 Čeláre-Kirť*, následné začistenie odhumusovanej plochy a vyhodnotenie jej archeologického potenciálu. V prípade zistenia archeologických objektov, bude nasledovať ich ručné preskúmanie metódami archeologického výskumu, ich geodetické zameranie a záchrana archeologických nálezov. Oprávnená osoba bude KPÚ Banská Bystrica pravidelne informovať o výsledkoch výskumu.
  4. Sledovanie zemných prác súvisiacich so stavebným objektom *SO 651-00 Preložka komunikačných káblov ST v obci Čeláre-Kirť*.
  5. Počas vykonávaného terénneho výskumu je prípustné uplatniť moderné geodetické a fotogrametrické dokumentačné metódy.
  6. Výskumnú dokumentáciu spolu so stanoviskom Pamiatkového úradu SR (ďalej len „pamiatkový úrad“) odovzdať krajskému pamiatkovému úradu do 120 dní po ukončení terénnej časti výskumu; ak z objektívnych dôvodov nie je možné v uvedenej lehote dokumentáciu odovzdať, písomne požiadať o jej predĺženie.
  7. Výskum podrobne dokumentovať v grafickej a fotografickej podobe.
  8. Výskum bude ukončený záverečnou komisiou za prítomnosti zástupcu KPÚ Banská Bystrica.
  9. Každú zmenu zámeru, posudzovaného v tomto rozhodnutí je vlastník povinný prerokovať s KPÚ Banská Bystrica.
- d) **Podmienky vykonania výskumu** môžu byť počas jeho realizácie doplnené, prípadne upravené podľa aktuálnej nálezovej situácie. V prípade lokalizácie závažných hnutelých (napr. depot) a nehnuteľných nálezov (napr. zahĺbené archeologické objekty) ďalší postup oprávnená osoba vykonávajúca výskum prerokuje s KPÚ Banská Bystrica.

Odôvodnenie:

KPÚ Banská Bystrica dňa 21.12.2020 prijal žiadosť spoločnosti DOPRAVOPROJEKT, a. s., Kominárska 141/2, 4, 832 03 Bratislava, ktorá zastupuje stavebníka, o vydanie záväzného stanoviska o projektovej dokumentácii stavby „Rekonštrukcia a obnova mostov na cestách III. triedy BBSK, oblasť juh. 204-00 Most ev. č. 2610-12, C III/2610 v km 12,687 - Čeláre“ na pozemkoch parc. č. KN-E 933/1, 933/2, 894/630, 924/1, 925/1, 925/2, 927/1, 934/2, 1049/1, 1049/2, k. ú. Čeláre, okres Veľký Krtíš. Stavebníkom uvedenej stavby je Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica.

Stavba „Rekonštrukcia a obnova mostov na cestách III. triedy BBSK, oblasť juh. 204-00 Most ev. č. 2610-12, C III/2610 v km 12,687 - Čeláre“ pozostáva zo stavebných objektov:

SO 120-00 Úprava cesty III/2610 po rekonštrukcii mosta ev. č. 2610-12 Čeláre-Kirť

SO 121-00 Obchádzková komunikácia pre rekonštrukciu mosta ev. č. 2610-12 Čeláre-Kirť

SO 204-00 MOST ev. č. 2610-12, C III/2610 v km 12,687 – Čeláre

SO 651-00 Preložka komunikačných káblov ST v obci Čeláre-Kirť

Riešený most je monolitická železobetónová doska na betónových oporách s rovnobežnými krídlami. Je v zlom stavebno-technickom stave. Most sa vybúra a na jeho mieste sa postaví nový most. Nový mostný objekt je prefabrikovanej rámovej konštrukcie svetlosti 4,5/0,2 m. Krídla rámoveho mosta sú rovnobežné monolitické z betónu C25/30-FC3, XF1. Rámová konštrukcia je priamo pojazdná s vyrovnávacím betónom podľa klopenia priečného rezu (bez presypania).

KPÚ Banská Bystrica dňa 21.04.2021 vydal podľa § 30 ods. 4 pamiatkového zákona záväzné stanovisko č. KPUBB-2021/499-2/28453/BRE o projektovej dokumentácii „Rekonštrukcia a obnova mostov na cestách III. triedy BBSK, oblasť juh. 204-00 Most ev. č. 2610-12, C III/2610 v km 12,687 - Čeláre“, ktorým súhlas s realizáciou rovnomennej stavby podmienil realizáciou archeologického výskumu na jej území. Dňa 21.04.2021 KPÚ Banská Bystrica začal z vlastného podnetu konanie vo veci vydania rozhodnutia o nevyhnutnosti vykonať záchranný archeologický výskum ako opatrenie na záchranu archeologických nálezov na území vyššie spomenutého stavebného objektu a o druhu, rozsahu, spôsobe vykonávania výskumu a o nakladaní s nálezmi. Počas lehoty pre uplatnenie pripomienok, 7 dní, odo dňa doručenia oznámenia o začatí uvedeného konania, neboli vznesené žiadne a KPÚ Banská Bystrica rozhodol o vykonaní záchranného archeologického výskumu na území stavby „Rekonštrukcia a obnova mostov na

cestách III. triedy BBSK, oblasť juh. 204-00 Most ev. č. 2610-12, C III/2610 v km 12,687 - Čeláre“, parc. č. KN-E 933/1, 933/2, 894/630, 924/1, 925/1, 925/2, 927/1, 934/2, 1049/1, 1049/2, k. ú. Čeláre.

V mieste rekonštruovaného mosta 204-00 MOST ev. č. 2610-12 sa nachádzalo premostenie cez Glabušovský potok už v staršom období. Je pravdepodobné, že dané miesto predstavovalo pre prebrodenie/premostenie spomenutého potoka najvhodnejšie miesto. Najstarším prameňom, na základe ktorého to môžeme konštatovať, je I. vojenské mapovanie z 2. polovice 18. storočia. Na I. vojenskom mapovaní je v ňom zaznamenaný drevený most. Situácia sa nemenila ani počas 1. polovice 19. storočia, na II. vojenskom mapovaní je v Kirti označené drevené premostenie cez Glabušovský potok. Zdá sa, že niekedy v 2. polovici 19. storočia bolo drevené premostenie v Kirti prebudované, keďže sa na danom mieste sa na III. vojenskom mapovaní nachádza značka znamenajúca kamenný alebo železný most. Ako je uvedené v projektovej dokumentácii stavby, ktorá je prílohou k predloženej žiadosti, v roku 1935 bol v Kirti vybudovaný (či skôr zrekonštruovaný; teleso mosta z 2. polovice 19. storočia bolo zbúrané?) most cez Glabušovský potok do podoby, ktorá sa dochovala dodnes a aktuálne je predmetom rekonštrukcie. Fotografická alebo iná grafická dokumentácia historických podôb mosta v Kirti (spred roku 1935) nám nie je známa.

Súčasťou stavby „Rekonštrukcia a obnova mostov na cestách III. triedy BBSK, oblasť juh. 204-00 Most ev. č. 2610-12, C III/2610 v km 12,687 – Čeláre“ je stavebný objekt SO 121-00 *Obchádzková komunikácia pre rekonštrukciu mosta ev. č. 2610-12 Čeláre-Kirtí*, ktorý zasahuje do archeologického náleziska. Ide o polykultúrne sídlisko situované na poli medzi kaštieľnym parkom v Kirti a cestou z Čelár na Kováčovce. Toto archeologické nálezisko pretína tok Glabušovského potoka. Na uvedenom území sa nachádza tmavá kultúrna vrstva s početnými keramickými nálezmi datovanými do mladšej doby kamennej (kultúra s lineárnou keramikou), do mladšej doby železnej a do včasného stredoveku (keramika so „slovanskou“ vlnovkou). Informácie o lokalizácii a charaktere polykultúrneho sídliska v Kirti sú v odbornej literatúre známe už dávnejšie (výsledky povrchovej prospekcie stredného Poipia A. *Petrovského-Šichmana* z roku 1955). Sídlisko bolo narušené aj v roku 2009 výstavbou vodovodu pre zásobovanie južnej časti okresu Veľký Krtíš pitnou vodou (trasa vodovodu križovala pole medzi Glabušovským potokom a cestou III/2610 na Kováčovce za 204-00 Mostom ev. č. 2610-12). Výkopové práce súvisiace s uložením vodovodu narušili niekoľko sídliskových objektov a získaný bol početnejší archeologický materiál.

Z uvedeného vyplýva, že zemné práce, ktoré budú realizované v rámci stavby „Rekonštrukcia a obnova mostov na cestách III. triedy BBSK, oblasť juh. 204-00 Most ev. č. 2610-12, C III/2610 v km 12,687 – Čeláre“ môžu narušiť archeologické kontexty súvisiace so staršími historickými (drevenými, kamenným?) premosteniami Glabušovského potoka v Kirti. Stavebný objekt SO 121-00 *Obchádzková komunikácia pre rekonštrukciu mosta ev. č. 2610-12 Čeláre-Kirtí* zasiahne do evidovaného archeologického náleziska, polykultúrneho sídliska z mladšej doby kamennej, mladšej doby železnej a včasného stredoveku. Archeologickým výskumom vykonaným oprávnenou osobou bude overený výskyt a stav dochovania starších premostení Glabušovského potoka a budú zachránené archeologické nálezy, ktoré možno predpokladať jednak v súvislosti s využívaním premostenia Glabušovského potoka počas predchádzajúcich stáročí a jednak s existenciou sídliska v jeho bezprostrednej blízkosti počas viacerých období (neolit, doba laténska, včasný stredovek). V rámci archeologického výskumu budú dochované archeologické kontexty štandardne zdokumentované.

Je dôvodný predpoklad, že počas realizácie zemných a výkopových prác v súvislosti so stavbou „Rekonštrukcia a obnova mostov na cestách III. triedy BBSK, oblasť juh. 204-00 Most ev. č. 2610-12, C III/2610 v km 12,687 – Čeláre“ budú narušené archeologické nálezy, objekty v zmysle § 36 ods. 3 pamiatkového zákona.

Vzhľadom na vyššie uvedené správny orgán rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

KPÚ Banská Bystrica upozorňuje:

- podľa § 36 ods. 4 archeologický výskum je oprávnený vykonávať pamiatkový úrad alebo ním zriadená právnická osoba prostredníctvom fyzickej osoby, ktorá je v pracovnoprávnom vzťahu s pamiatkovým úradom alebo ním zriadenou právnickou osobou, spĺňa kvalifikačné predpoklady podľa § 35a ods. 3 písm. a) a c) a má poverenie od pamiatkového úradu alebo od ním zriadenej právnickej osoby na vykonávanie archeologického výskumu a archeologický ústav prostredníctvom osôb s odbornou spôsobilosťou; iná právnická osoba môže archeologický výskum vykonávať iba na základe oprávnenia vydaného ministerstvom
- podľa § 39 ods. 8 ak stavebník alebo ten, kto má rozhodnutie podľa odseku 1 vykonať, nemôže z objektívnych dôvodov zabezpečiť na vykonanie výskumu osobu podľa § 35a ods. 1 alebo, určí túto osobu ministerstvo na návrh pamiatkového úradu
- zoznam právnických osôb oprávnených Ministerstvom kultúry SR vykonávať archeologický výskum je k dispozícii na príslušných krajských pamiatkových úradoch, Pamiatkovom úrade SR a na internetovej adrese www.pamiatky.sk.

1. Pri zabezpečení archeologického výskumu je **vlastník (stavebník) povinný:**

- a) podľa § 38 ods. 3 pamiatkového zákona finančne zabezpečiť archeologický výskum
- b) pred začatím pamiatkového výskumu uzatvoriť s oprávnenou osobou podľa § 35a ods. 1 a § 36 ods. 4 zmluvu o vykonaní pamiatkového výskumu. Do uzatvárajúcej zmluvy o vykonaní archeologického výskumu sa uvedú podmienky vykonávania archeologického výskumu vyplývajúce z tohto rozhodnutia, hlavne druh, rozsah a spôsob vykonávania výskumu, nakladanie s nálezmi a povinnosť spracovať výskumnú dokumentáciu podľa § 39 ods. 9 a 10 pamiatkového zákona a § 10 Vyhlášky Ministerstva kultúry SR č. 253/2010 Z. z. v znení neskorších predpisov, vykonávajúcej pamiatkový zákon (ďalej len „vykonávacia vyhláška“), navrhovateľ súčasne poskytne osobe poverenej vykonaním archeologického výskumu kópiu tohto rozhodnutia
- c) jedno vyhotovenie výskumnej dokumentácie spracovanej oprávnenou osobou odovzdať podľa § 39 ods. 11 pamiatkového zákona bezodplatne KPÚ Banská Bystrica a Archeologickému ústavu SAV.

2. Pri vykonávaní archeologického výskumu je **oprávnená osoba povinná:**

- a) nález historických stavebných konštrukcií (napr. torza architektúry) bezodkladne ohlásiť KPÚ Banská Bystrica, ktorý rozhodne o naložení s predmetným nálezom a ďalšom postupe prác
- b) podľa § 39 ods. 7 pamiatkového zákona ten, kto pamiatkový výskum vykonáva na základe zmluvy podľa § 39 ods. 3, je povinný vykonať na ochranu pamiatkových hodnôt opatrenia proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu alebo odcudzeniu nálezu. Pamiatkový výskum nemožno vykonať, ak nie je zabezpečená následná ochrana nálezov alebo odstránenie nepriaznivých následkov pamiatkového výskumu
- c) výskumom získané odborné poznatky spracovať vo výskumnej dokumentácii, ktorá bude vypracovaná v súlade s kritériami, ktoré určuje § 10 vykonávajúcej vyhlášky
- d) podľa § 39 ods. 5 pamiatkového zákona oznámiť KPÚ Banská Bystrica 5 dní vopred začatie archeologického výskumu a bezodkladne ukončenie terénnej časti výskumu.

KPÚ Banská Bystrica konal podľa § 35 ods. 7 a v spojitosti s § 39 ods. 1 pamiatkového zákona, a vzhľadom na situovanie stavby rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozhodnutia.

Štátny pamiatkový dohľad na úseku ochrany pamiatkového fondu podľa § 11 ods. 2 písm. a) pamiatkového zákona počas realizovania archeologického výskumu vykoná KPÚ Banská Bystrica.

Podľa § 44a pamiatkového zákona toto rozhodnutie po uplynutí troch rokov odo dňa nadobudnutia právoplatnosti stráca platnosť, ak v tejto lehote nebol vykonaný úkon, na ktorý sa vzťahuje.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie Krajskému pamiatkovému úradu Banská Bystrica, Lazovná č. 8, 975 65 Banská Bystrica v súlade s § 53 a 54 správneho poriadku v lehote 15 dní odo dňa doručenia. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov.

JUDr. Oľga Rejdovjanová
riaditeľka
Krajského pamiatkového úradu Banská Bystrica
dočasne poverená

Doručuje sa

Banskobystrický samosprávny kraj, Námestie SNP 23, 974 01 Banská Bystrica

Zasiela sa:

Okresný úrad Veľký Krtíš, Odbor doprava a pozemné komunikácie, Námestie A. H. Škultétyho 11, 990 01 Veľký Krtíš

Na vedomie

DOPRAVOPROJEKT, a. s., Kominárska 141/2, 4, 832 03 Bratislava

Obec Čeláre, Čeláre 120, 991 22 Bušince

Krajský pamiatkový úrad Banská Bystrica, Lazovná č. 8, 975 65 Banská Bystrica